

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. DIONYSII || CARTHVSIANI, DE || DOCTRINA ET REGV-||lis
vitae Christianæ**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1577

VD16 D 1959

De virtutibus & actibus, ad quos specialiter obligantur ciuitatum rectores
15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60177)

tendit, sicut & potestati spiritali. Consequenter ergo tangendum est, ad quos singuli quique seculares principes, precesdentes, officii ac iudices obligentur.

De virtutibus & actibus, ad quos specialiter obligantur ciuitatum rectores. Art. XV.

Eccles. 10.

Secundum iudicem populi. sic & ministri eius: & qualis est rector ciuitatis, tales & habitantes in ea. Finis necessitatem imponit iis, quæ ordinantur in ipsum. Ideo secundum exigentiam finis disponenda sunt media. Porro finis iuris atque regiminis spiritualis, est beatitudo æterna, à qua directè impedit peccatum mortale: veniale quoque peccatum aequaliter inde incuruat ac indisponit. Idcirco in iure diuino ac spirituali regimine prohibetur omne peccatum mortale, & dissuadetur veniale. Et utriusque, maxime autem mortali, pœna debetur. Finis verò iuris ac regiminis secularis, est pacifica hominum inter ipsos conuersatio, quæ tamen in Christianis ordinatur ad præfatum spirituales

*Finis iuris
spūalis quis.*

*Finis iuris
civilis quis.*

tuus iuris ac regiminis finem. Pacifica autem conuersatio hominum mutua non impeditur notabiliter per quæcunque peccata. Imò si vniuersa & singula peccata mortalia prohiberentur ac punirentur in iure ciuili, sequeretur sæpè & oriretur maior turbatio: quoniã maior pars hominũ ob nimiam suã ad vitia pronitatẽ, imperfectionẽ ac defunctuositatẽ, nõ est capax tantæ refrænationis ac disciplinæ. Hinc in regimine isto ciuili aliqua vitia permittuntur, & nõ nisi grauiora, notabiliter impeditiua cõuictus pacifici, puniuntur: vt sunt præcipuè homicidiũ, latrocinium, vulneratio, mutilatio, & enormis seu diffamatiua iniuriatio in verbis & factis, rapina, & plerumque spoliatio viatorũ, traditio, incẽdia, furtũ. In aliquibus etiã vrbibus adulteria, ludæ talarius, & cõsimilia quædã vetantur, secundũ quod ex hominũ abusu & cõsuetudine praua occurrit ratio maior vel minor prohibẽdi ista aut illa. Illæ ergo virtutes potissimè spectant ad ciuitatũ rectores, quæ magis necessariae sunt ad iaducẽdũ, procedẽdũ & cõseruandũ pacificã conuersationẽ hominum mutuõ. De quibus sit hæc regula prima.

h 3 Re-

*Ius ciuili
cur non in
quæuis ma-
lesicis ani-
maduertat.*

Rectores ciuitatum tenentur specialiter ad veram prudentiam, tam ethicam, quàm œconomiam, atque politicam.

*Prudentia
quid.*

Prudentia nanque est recta ratio agibilium: id est, virtus moralis & intellectiua, regitiua actionum rerum humanarum. Non autē est dignus nec aptus regere totam communitatem, qui nescit regere propriam domum propriamq; personam, cū & Apostolus dicat: Si quis nescit domui suæ præse, quomodo ecclesiæ Dei diligentia habebit? Requiritur ergo ad rectores cuiuslibet ciuitatis prudentia ethica

1. Tim. 3.

*Prudentia
triplex re
storibus ci-
uitatum ne-
cessaria.*

per quam propriam bene gubernat personam. Deinde prudentia œconomica, per quam conuenienter suam regat familiam, puta domesticos vxoris, sobolem & ministros. Tertiò exigitur prudentia politica, per quam politicam gubernet, prouidendo, procurando ac disponendo ea, quæ magis expediunt ad conuenientem, prosperam bonam, pacificamq; conuersationem ciuium adinuicem. Ideo Plato beata dixit rempublicam, cuius principes rectores sapiētia atq; prudētia vacent.

Plato.

Hi

Hinc quoque in Deuteronomio Moyses legirur dixisse Iudæis: Date ex vobis *Deut. 1.* viros gnaros & sapientes, quorum conuersatio sit probata in tribubus vestris, & ponam eos vobis principes.

REGVLA II.

Rectores ciuitatum decet omni virtute esse ornatos.

Virtutes nanq; aptæ inter se atque connexæ dicuntur, atq; vt probat Philosophus, prudentia non inest nisi virtuosis hominibus. Deniq; eos, qui alios tenentur dirigere ad virtutes, & ad conuictum pacificum, oportet eminenter consistere virtuosos, pacificos, & a passionum turbulentijs reformatos, Alioqui eis esset dicendum: Medice, cura teipsum, Et rursus: *Qui Lucæ 4.* alium doces, teipsum non doces? Et *Rom. 2.* sicut in Ecclesiastico scriptum est: *Qui Eccles. 14.* sibi ipsi nequam est, cui bonus erit?

REGVLA III.

Iustitia ad rectores urbium præcipuè pertinet. *Iustitia quid.*

Iustitia nanque est virtus inclinans ad reddendum vnicuiq; quod ei debetur. Ad quod agendū in tota cōmunitate laborare præcipuè debent ciuitatum rectores, ita vt unicuique quod suum

sum est conseruetur, ablata restituan-
 tur, iniuriatis & læsis satisfiat: & inor-
 dinata per culpā, ordinentur per poe-
 narum inflictionem. Hinc sanctus iob
 fassus est: Iustitia induus sum. Unde
 & in Exodo fertur Iethro dixisse ad
 Moysen: Prouide de omni plebe viros
 sapientes & timentes Deum, in quibus
 sit veritas, & qui oderint auaritiam
 & constitue eos vt iudicent populum.
 Denique, vt etiam Aristoteles loquitur:
 Iudex debet esse quasi viua lex & animata
 iustitia, vt nunquam contraueniat æquitati
 ac veritati. Ad ipsum enim confugiunt
 subditi tanquam ad regulam quandam
 iustitiæ.

Iob 29.
Exod. 18.

Philosoph.

REGVLA IIII.

Rectores & iudices oportet esse charitaiuos, & amore boni repletos.
 Ad ipsos etenim spectat quærere vtilitatem,
 prosperitatem & pacem communem, non sua
 commoda propriaque honores, cum sint ministri
 reipublice. Imò vt asserit Plato, omne quod
 agunt, ad communem pacem & prosperitatem
 debent iugiter ordinare, priorum commodorum
 obliti. Talem se fuisse testatus est Samuel, dicens
 ad

Plato.

ad filios Israel: Conuersatus vobiscum 1. Reg. 12.
 ab adolescentia mea vsq; nunc, ecce
 præsto sum: loquimini de me coram
 Domino, & corā Christo eius, vtrum
 bouem cuiusquam tulerim aut asinū,
 si oppressi aliquem, si de manu cuius-
 quam munus accepi, & restituā vobis.

REGVLA V.

AD rectores & iudices pertinet to-
 tum reipublicæ corpus curare atq;
 tueri, vt Plato Tulliusq; fatentur.

Spectant nanque ad eos providere
 pro posse paci & vtilitati vniuersorum
 & singulorum membrorum commu-
 nitatis. Nam si vnam reipublicæ par-
 tem tueantur, & aliam negligant, dis-
 sensio oritur. Sint ergo ab amore pri-
 uato & odio, à cupiditate & personarū
 acceptione penitus alieni. Tales enim
 olim fuisse Romanorum rectores ac
 iudices, recitat Cato: Nolite, inquit,
 putare maiores nostros armis Rempu-
 blicam ex parua magnam fecisse. Si e-
 nim sic esset. multo pulchriorem nos
 haberemus. Armorū quippe & equo-
 rum maior nobis est copia. Alia fue-
 runt, quæ viros illos magnos fecerūt,
 quæ nobis sunt nulla: domi industria,
 foris

*Catonis sen-
 tentia me-
 morabilis.*

foris iustum imperium, animus in consilio libero, nec delicto neque libidini obnoxius. Pro his nos habemus auaritiam atque luxuriam, publice egestatem, priuatim diuitias. Opulentiam commendamus, sequimurque inertiam, & omnia virtutis premia (vtpote dignitates & officia, quæ virtuosis prudentibusque debentur) ambitio possidet.

REGULA VI.

AD rectores politiae pertinet providere, quantum eis possibile est, ne oriatur annonae caritas incommunitate, quam regunt.

Quia caritas eiusmodi grauat egenos, imò & mediocres, si grandis sit ac diuturna. Oritur autem ea caritas interdum ex naturalibus causis, interdum ex diuinæ inflictione iustitiae, in peccati excessuum populi, & tunc æquanimiter est toleranda, atque placandus est Deus vera contritione, satisfactione, orationibus, & alijs operibus pietatis. Interdum verò generatur caritas ista ex cupiditate diuitum, multorum congregantium ac reponentium, ex quibus sustentari plurimi possent. Itè ex voracitate gulosorum ac lubricorum, multa prauè consumentium. Ex bellis quoque

*Annonae
caritas unde
oriatur.*

H. DE VITA CHRISTIAN. 159

quoq; & ex multitudine otiosorum,
& impeditioe mercatorum. venalia
deferentium de loco ad locum. Itaque
ciuitatum rectores tenentur commu-
nitati pro posse succurrere, & victus
caritati obuiare, pretium rationale
rebus venalibus imponendo, auaros ac
diuites ad vendendum superflua eis
cogendo, mensurarum ac ponderum
fraudes debite puniendo, mercatores
quoq; seu alios viros fideles ad regio-
nes amplius abundantes mittendo, vt ne-
cessaria inde adducant. Itemq; prohi-
bendo, ne qui res suas necessarias com-
munitati, vendant abductoribus de ip-
sa communitate, & ne qui sua trans-
mittant, vt alibi magis care vendantur.
Grauissime igitur peccant rectores, qui
non solum ista non faciunt, sed oppo-
sita horum, & procurant, augent, con-
tinuantq; annonæ caritatem, qui cru-
delissimi ac vitiosissimi sunt censendi,
imò & omnes frumenta sua tenent
absconsa, vt inducant caritatem, ven-
dantque carius. Cōtra quos in Prouer-
bijs Salomonis legitur: Qui abscon-
dunt frumenta, maledicentur in po-
pulis: benedictio autem super caput
vendentium.

Prou. ii.

h 6

RE

REGVLA VII.

AD rectores urbium spectat, rebus
venalibus prefigere rationabile pro-
ritium, fraudesque ponderum ac men-
surarum vetare atque punire, nec talia
in voluntate relinquere venditorum.
Væ igitur eis, qui ista non implent. &
maxime qui munera sumunt, . ut
numquamque vendere sinent pro-
cariùs valet. In quibus cõpletur, quod
Salomon protestatur: Viscera impio-
rum crudelia. Aduertant ergo, quod
in Leuitico Dominus iussit. Nolite
iniquum aliquod facere in iudicio, in
regula, in pondere, in mensura.

Prou. 12.

Leuit. 19.

*De ijs, qua specialiter pertinent
ad Iudices,*

Articulus XVI.

Eccl. 7.

August.

NOli quærere fieri iudex nisi
valeas virtute irrumpere in-
iquitates. Virtus, ut ait Au-
gustin . est bona qualitas
mētis, qua nullus malè vtitur. Ideo o-
mnis actus, qui elicitur ex virtute pro-
cedit, est bonus atq; laudabilis. Et si ex
charitate impatiue nascatur, est meri-
torius vite æternæ. Etenim sine charita-
te nihil est ita meritorium & Deo acceptum.

Denique